

FRÁSÖGN

af þemaráðstefnu Vestnorræna ráðsins á Grænlandi 29. – 31. janúar 2018.

Af hálfu Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu ráðstefnuna Guðjón S. Brjánsón, formaður, Þórunn Egilsdóttir, varaformaður, Ásmundur Friðriksson, Bryndís Haraldsdóttir, Inga Sæland og Lilja Rafney Magnúsdóttir auk Bylgju Árnadóttur, alþjóðaritari. Frá Íslandi kom jafnframt Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir ferðamálaráðherra. Þema ráðstefnunnar var „Tækifæri og áskoranir í ferðaþjónustu á Vestur-Norðurlöndum.“

Samhliða ráðstefnunni hélt Vestnorræna ráðið aukaársfund. Á fundinum var fjallað um verkefnatillögu Vestnorræna ráðsins um áhersluefni ráðsins á vettvangi Norðurskautsráðsins. Samkvæmt tillögunni mun Vestnorræna ráðið leggja megináherslu á rannsókn á vímuefnanotkun ungmenna á norðurslóðum. Í umræðum um verkefnatillöguna kom fram óánægja meðal nokkurra ráðsmeðlima með það að of lítið samráð hefði verið haft við þingmennina og að vinnan við tillöguna hefði að mestu leyti farið fram á skrifstofu ráðsins. Jörgen Niclasen, þingmaður frá Færeyjum, sagðist heldur vilja sjá að ráðið legði áherslu á mikilvægari málefni á norðurslóðum, t.d. varðandi leit og björgun. Aaja Chemnitz Larsen, þingkona frá Grænlandi, benti hins vegar á að ungmennin væru helsta auðlindin sem norðurslóðir hefðu á að skipa og mikilvægt væri fyrir framkvæmdastjórann að hafa skýra stefnu innan Norðurskautsráðsins. Hún benti á að verkefnatillagan hefði verið rædd í forsætisnefnd og ítrekaði mikilvægi þess að formenn landsdeilda upplýstu deildir sínar um það sem fram færi á forsætisnefndarfundum. Lars-Emil Johansen, þingforseti Grænlands og formaður grænlesku landsdeildarinnar, tók undir það. Bryndís Haraldsdóttir benti á að með þessari tillögu væru Vestur-Norðurlönd að leggja af mörkum sérhæfða þekkingu sem þörf væri á meðal annarra landa á norðurslóðum. Magni Laksáfoss, þingmaður frá Færeyjum, spurði Ingu Dóru Markussen, framkvæmdastjóra, hvaða fleiri hugmyndir að verkefnum hefðu verið skoðaðar og hvers vegna þessi hefði orðið fyrir valinu. Inga Dóra sagði þessa hugmynd hafa passað vel inn í þá stefnu sem mótuð hefði verið í umsóknarferlinu auk þess sem hún hefði fengið góðan hljómgrunn meðal fulltrúa Norðurskautsráðs, þar á meðal fulltrúa Íslands og Bandaríkjanna. Jón Sigfússon, framkvæmdastjóri Rannsókna og greiningar, flutti fyrirlestur á aukaársfundinum um forvarnarstefnu og rannsóknir á Íslandi og svaraði spurningum ráðsmeðlima.

Verkefnatillagan var samþykkt samhljóða og í kjölfarið einnig að skrifa undir samstarfsyfirlýsingu við Rannsóknir og greiningu um framkvæmd rannsóknarinnar. Næsta skref verður að tryggja stuðning aðildarlands að Norðurskautsráðinu við verkefnatillöguna svo unnt sé að leggja hana fram í vinnuhópi um sjálfbæra þróun. Meðlimir Vestnorræna ráðsins samþykktu ályktun um að setja á fót sérnefnd um málefni norðurslóða. Sérnefndin er skipuð einum fulltrúa úr hverri landsdeild auk varamanna og hefur það verkefni að sækja ráðstefnur Arctic Circle og fylgjast með norðurslóðamálum fyrir hönd ráðsins. Fulltrúi Íslandsdeildar í sérnefndinni er Bryndís Haraldsdóttir og varamaður er Lilja Rafney Magnúsdóttir. Á fundinum var ársreikningur ársins 2016 samþykktur og einnig fjárhagsáætlun ársins 2018. Að lokum var svo fráfarandi framkvæmdastjóri Vestnorræna ráðsins, Inga Dóra Markussen, kvödd og nýr framkvæmdastjóri, Sigurður Ólafsson, boðinn velkominn.

Þemaráðstefnan hófst þriðjudaginn 30. janúar með opunarávarpi Kára Páls Højgaard, formanns Vestnorræna ráðsins. Í málstofu um ferðaþjónustu á Grænlandi tók meðal annarra til máls Kattie Nielsen, frá ferðaþjónustu Suður-Grænlands. Nielsen benti á að vegna þess hvað það væri dýrt að koma til Grænlands kæmu þangað aðeins vel stæðir ferðamenn. Í stað þess að einblína á leiðir til að gera flugsamgöngur ódýrari ætti frekar að nýta það tækifæri sem fælist í þessum hópi viðskiptavina og bæta gæði þjónustunnar. Iddimanngiu Bianco, frá ferðaþjónustu Austur-Grænlands, benti á að þrátt fyrir að íbúar á austurströndinni væru aðeins 3.000 hefðu ferðamenn

gist í 11.000 nætur á svæðinu í fyrra. Nær allir ferðamennirnir koma með Air Iceland Connect frá Íslandi og lenda í Kulusuk. Ole Dorph, fyrrum bæjarstjóri Ilulissat bæjarfélagsins, sagði erfitt fyrir Grænlandinga að taka þátt í ferðaþjónustu. Flestir ferðaþjónustaðilar væru erlendir og þeir flyttu með sér eigið starfsfólk og tækju mestan hluta hagnaðarins með sér úr landi. Hann sagði sárvanta reglugerðir um starfsemi ferðaþjónustuaðila á Grænlandi og menntun í ferðaþjónustu fyrir Grænlandinga.

Lykke Yakaboylu, frá ferðamálaráði Grænlands, sagði landið hafa notið góðs af vinsældum Íslands. Grænlandingar ynnu nú að því að lengja ferðaþjónustutímabilið og bæta gagnaöflun. Yakaboylu og fleiri fyrirlesarar ræddu um mikilvægi þess að halda við hundasleðaferðamátanum svo nýta mætti hann í ferðaþjónustu. Þörf væri á að kenna yngri kynslóðinni hvernig fara ætti að við hundahald og þjálfun. Ole Dorph benti á að í Ilulissat hefði fjöldi hunda farið úr 5.000 í 1.200 á nokkrum árum. Ef hundaeign minnkaði enn frekar væri það alvarlegt fyrir grænenska hundastofninn. Einnig var rætt um mikilvægi menningar í ferðaþjónustu og bentu sumir fyrirlesarar á það að ferðaþjónusta gæti stuðlað að því að vernda menningararf. Aðrir efuðust um að menningarviðburðir sem framleiddir væru fyrir ferðamenn gætu flokkast sem raunverulegur menningararfur.

Hans Enoksen, ráðherra atvinnumála, vinnumarkaðarins, verslunar og orku, ræddi um áætlanir grænensku landstjórnarinnar til að lækka kostnað ferðamanna og fjölga komum þeirra. Ferðamönnum hefði fjölgað um 20% á síðustu þremur árum og stefnt væri að því að fjölga þeim úr 37.000 í 74.000 árið 2040. Einnig væri stefnt að því að fjölga komum skemmtiferðaskipa. Þessum markmiðum hygðist landsstjórnin ná með því að stækka flugvellina í Ilulissat og Nuuk, bæta aðstöðu fyrir skemmtiferðaskip og lækka skatta og gjöld á ferðaþjónustu. Enoksen benti á að eins og staðan væri í dag kæmu flestir ferðamenn frá Kaupmannahöfn til gamla herflugvallarins í Kangerlussuaq og ferðuðust þaðan áfram með dýru innanlandsflugi. Þannig væri Grænland illa samkeppnishæft á alþjóðamarkaði.

Þórdís Kolbrún R. Gylfadóttir, ferðamála-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra, sagði frá viðbrögðum stjórnvalda við aukningu ferðamanna á Íslandi. Brugðið hefði verið á það ráð að hefja samstarf milli fjögurra ráðherra, þ.e. ráðherra fjármála, umhverfismála og samgöngumála, auk ferðamálaráðherra. Stjórnvöld hefðu lagt áherslu á að dreifa ferðamönnum, bæði um landið og yfir árið. Nú væri svo komið að aðeins þriðjungur ferðamanna kæmi á háannatímanum júní fram í ágúst. Þórdís sagði að vonin væri sú að aukningin yrði sjálfbær í framtíðinni og benti á að enn hefðu stjórnvöld ekki beitt aðgerðum á borð við kvóta til að stjórna aðgangi að ferðamannastöðum. Björt Samuelsen, þingkona frá Færeyjum, kynnti ferðamálastefnu Færeyja í fjarveru ráðherra. Sú stefna leggur áherslu á menntun leiðsögumanna, aukna skipulagningu og skýra ábyrgð auk þess sem samþykkt verða ný lög um náttúruvernd.

Ólöf Ýr Atladóttir, fyrrverandi ferðamálastjóri og sjálfstætt starfandi sérfræðingur hjá Alþjóðaferðamálastofnuninni, hélt fyrirlestur um sjálfbærni í ferðaþjónustu. Hún benti á að aukin ferðaþjónusta skapaði álag á innviði samfélagsins. Fulltrúar stjórnvalda sæju oft fyrir sér auknar tekjur af ferðaþjónustu án þess að gera sér grein fyrir kostnaðinum sem skapaðist. Sem dæmi mætti nefna aukna þörf á sérhæfðum reglugerðum og eftirfylgd með þeim. Innviðir á borð við vegasamgöngur og almenningssundlaugar væru þar að auki hannaðir með þarfir íbúanna í huga en alls ekki hina gríðarlegu aukningu í ferðaþjónustu sem sést hefði t.d. á Íslandi. Sjálfbær ferðaþjónusta væri sú sem tæki tillit til upplifunar íbúanna, umhverfisáhrifa og efnahagslegra þátta. Fulltrúar stjórnvalda þyrftu að taka ábyrgð á aðgerðum sínum en einnig gestirnir og íbúarnir sjálfir. Ólöf Ýr sagði ekki rétt að spyrja stöðugt hvernig við gætum aukið ferðaþjónustu heldur frekar hvaða áhrif við vildum að hún hefði á samfélag okkar.

Að lokinni þemaráðstefnunni miðvikudaginn 31. janúar var haldið menningarkvöld í félagsheimilinu í Ilulissat með þátttöku bæjarstjóra Avannaata bæjarfélagsins og íbúa bæjarins. Boðið var upp á þjóðlegan mat frá löndunum þremur, þar á meðal íslenskan þorramat.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.